

Bên Bờ Sông **THẠCH HÃN** *(Quảng Trị)*

Thiếu Tá Trần Thị Huy Lễ

NGÀY TRAO TRẢ TÙ BINH NĂM 1973

Một dòng sông không rộng, đáy sông không sâu, chảy ngang theo phía bắc Hải Lăng, dọc lên 2 Thị xã Quảng Trị, Đông Hà và xuôi ra biển với Cửa Việt vẫn lững lờ trôi, không phong ba, không sóng gợn theo bao tháng năm nhẹ nhàng, Thạch Hãn vẫn chảy vẫn sống bình dị hiền hòa cùng với những người dân Quảng Trị. Nhưng rồi ba đào sóng dậy không bởi chính dòng sông mà do mộng điên cuồng xâm lăng của Việt Cộng phương Bắc, theo lệnh của quan thầy Liên Xô và Trung Cộng muốn bành trướng xuống phía Nam, vượt sông Bến Hải, bất chấp Hiệp Định Genève năm 1954 do Quốc tế chủ trì và CS Bắc Việt đã ký kết- xua quân ồ-ạt qua vĩ tuyến 17 để tấn kích Việt Nam Cộng Hòa và tạo một dòng sông máu cùng thân xác chiến binh là thanh niên của cả hai Miền Nam-Bắc.

Thời gian trôi nhanh, nhớ mới ngày nào mà nay đã qua 44 năm, sau khi Hiệp Định Paris ngày 27 tháng 1 năm 1973 -cũng do Quốc tế với hơn mười nước lớn chủ trì- được ký kết. Có những kỷ niệm những tưởng đã chìm vào lãng quên theo năm tháng, lặng lẽ phôi pha theo từng mùa của cuộc đời như Xuân, Hạ, Thu, Đông, cùng con tạo xoay vần mãi không

thôi... Vậy sao tôi vẫn nhớ, phải nhớ những ngày tháng đau buồn nhất của cuộc chiến Việt Nam, mà trong đó ít nhiều tôi cũng đã dự phần!

Bây giờ thì tôi đang ở vào mùa Đông của cuộc đời, dừng chân nơi đất khách quê người từ sau năm 1975. Cuộc sống như cơn lũ cuốn hút tôi vào với đám đông, với cộng đồng lớn mạnh của người Việt nơi chốn này. Tôi không còn được thưởng mặc quân phục Thủy Quân Lục Chiến (TQLC), màu áo đã từng được ngưỡng mộ của quân dân miền Nam. Tôi không còn được tham gia công tác xã hội: ủy lạo các chiến sĩ ngoài tiền tuyến, thăm viếng ủy lạo thương bệnh binh tại các Quân Y Viện, trên khắp bốn Vùng Chiến Thuật, săn sóc cho

vợ con binh sĩ, cô nhi quả phụ tử sĩ khi đau ốm bệnh hoạn, sanh nở,... thành lập các trường học tại các Trại Gia Binh để các con em gia đình binh sĩ từ 3 tuổi trở lên là phải đi đến trường. Tại Nghĩa trang Quân Đội, khi người lính tử trận, xác được đem về thì các Nữ Quân Nhân Xã Hội (NQN/XH) trực tiếp săn sóc cho vợ con họ, bên cạnh những quan tài mà họ đang lăn lóc, kêu gào thảm thiết vì chiến cuộc đã cướp đi những người thân yêu của họ; lo cho cha mẹ, vợ con của họ có chỗ ăn ở tạm thời, cho đến khi người tử sĩ được chôn cất hoặc đưa về nguyên quán.

Ủy lạo các chiến sĩ ngoài tiền tuyến khi dừng quân.

Hát tại tiền đồn với Bạn nhạc Sóng Thần và ủy lạo.

Thăm viếng, phát quà cho học sinh tại các Trường học trong Trại Gia Binh TQLC.

Di quan đến nghĩa trang cùng gia đình tử sĩ.

Bên cạnh các chiến hữu của tôi như ngày nào, để hôm nay tâm tư lắng đọng trong những đêm dài thao thức, bao kỷ niệm lại hiện về, có cả buồn vui của một thời tuổi trẻ trên khắp nẻo đường của đất nước Việt Nam. Giòng sông Thạch Hãn (Quảng Trị), con sông lịch sử, con sông máu đỏ của mùa hè đỏ lửa năm 1972, khi các đơn vị dũng cảm của Thủy Quân Lục Chiến tái chiếm Cổ thành Quảng Trị, đã xua đuổi tàn quân Việt Cộng về hướng Bắc. Thành

phố Quảng Trị đã được hồi sinh trong hoang tàn đổ nát.

Sau một tháng của Hiệp Định Paris được ký kết giữa bốn bên: Hoa Kỳ, Việt Nam Cộng Hòa (VNCH), Cộng Sản Bắc Việt (CSBV), và Mặt Trận Giải Phóng Miền nam (MTG-PMN), kế hoạch trao trả tù hàng binh giữa hai miền Nam, Bắc được thi hành. Ủy Hội Quốc Tế Kiểm Soát và Giám Sát đảm trách việc thi hành ấn định sẽ được trao trả tại các địa điểm như bờ sông Thạch Hãn (tỉnh Quảng Trị), Đúc Phở (tỉnh Quảng Ngãi), Bồng Sơn (tỉnh Bình Định), Lộc Ninh, Minh Hòa (tỉnh Bình Long), Bình Thủy (tỉnh Cần Thơ)... với 4 đợt:

1- Đợt 1: từ ngày 12 tháng 2 đến 26 tháng 2 năm 1973,

2- Đợt 2: từ ngày 8 cho đến ngày 13 tháng 3 năm 1973,

3- Đợt 3: từ ngày 14 cho đến ngày 19 tháng 3 năm 1973,

4- Đợt 4: khởi sự từ ngày 23 đến tháng 4 năm 1973.

Và bờ sông Thạch Hãn là một trong những địa điểm và là đợt thứ 3 để thực hiện. Bất chấp lệnh ngưng bắn đã được ký kết, những tiếng súng vẫn không ngừng nổ trên tay của những người Việt Cộng không hề biết tôn trọng quy ước. Họ chỉ thi hành một việc có lợi cho họ là trao đổi tù binh, sẽ lấy lại được các đồng chí sắt máu của họ đã đầu hàng hoặc bị bắt giữ tại các mặt trận trên phần đất của Miền Nam VN, và họ phải trao trả các chiến sĩ VNCH sa cơ về với Miền Nam tự do.

Phái đoàn của VNCH sẽ tiếp nhận một số chiến sĩ khoảng từ 150 đến 200 người bao gồm sĩ quan, binh sĩ thuộc các Quân Binh chủng của Quân Lực VNCH và các Bộ Hành Chánh đã bị tập trung cầm tù trên phần đất địch. Ngược lại phía CSBV sẽ được hoàn trả số tù hàng binh lớn hơn gấp bội.

Dòng sông Thạch Hãn cuối tháng 3-1973

Thủy Quân Lục Chiến

khô cạn như lòng người Việt Cộng từ lâu đã cạn hết nghĩa tình. Cá nhân tôi và cô Tùng, một Nữ quân nhân Xã hội của SĐTQLC không thuộc phái đoàn giao nhận, chúng tôi phải lội qua sông, nước ngập quá đầu gối, để sang bên kia sông Thạch Hãn. Lòng chúng tôi rộn lên một niềm vui vì sẽ được đón tiếp anh em đồng đội trở về với gia đình của các Quân Binh chúng. Làm sao hình dung được nỗi mừng vui của gia đình các quân nhân, được cha mẹ, vợ con đón tiếp trong vòng tay rộng mở những người thân trở về trong ngày vui đoàn tụ.

Các chiến hữu sau bao năm tháng bị lưu đầy, khổ ải nay đã trở về dưới nắng ấm của Miền Nam Tự Do, dưới màu cờ vàng rực rỡ. Rồi đây các anh em sẽ lại tiếp tục sứ mạng của người trai trong thời khói lửa binh đao. Chúng tôi cùng phái đoàn VNCH đều phải ngâm mình giữa giòng sông Thạch Hãn, làn sông ranh giới giữa tự do của Quốc Gia và gông cùm của Việt Cộng.

Mực nước thủy triều mỗi lúc mỗi dâng cao, lội qua đến bên bờ Bắc, cả đoàn chúng tôi được hướng dẫn đến địa điểm giao nhận. Những túp lều thô sơ được dựng sẵn để đại diện Ủy Ban Quân Sự bốn bên làm việc. Từ đằng xa một đoàn người mệt mỏi gầy ốm đang thất thểu tiến lại. Người mạnh dìu người yếu, đoàn người đến gần, tiến gần hơn nữa,... giữa người về và người đón làm sao có thể nhận diện nhau trước một thực tế phũ phàng. Nhưng, bỗng nhiên một người trong cái đám đông buồn thảm, có lẽ là một sĩ quan TQLC đã la lớn:

- Thiếu Tá, Thiếu Tá.

Tôi liền nói:

- Chào mừng anh em, các anh em về bên kia sông đã có sẵn đồng đội và các đơn vị đang chờ đón các anh.

Liền lúc đó anh ta cởi chiếc áo thun màu nâu mặc trên người, thêm vài anh nữa, lật ngược bề trái bên trong hiện lên hàng chữ: “Đã đảo

Việt Cộng” mà họ đã mạnh dạn viết lên từ lúc nào trong trại tù, bỗng dung nước mắt tôi dâng trào. Là một sĩ quan TQLC, một Binh chủng khét tiếng với danh hiệu Cọp Biển, đáng lẽ với tác phong cương nghị không cho phép tôi được mềm yếu, rơi lệ trước mắt địch quân, cụ thể là có sự hiện diện không ít người trong phái đoàn Việt Cộng đang đứng gần tôi, trong nhiệm vụ trao đổi tù binh.

Quả thực là tôi quá xúc động không cảm được nước mắt, bởi các anh em chiến sĩ của ta dù rằng đang ở trong tay quân thù vẫn hiên ngang can đảm, không khuất phục. Nhìn sang cô Tùng đứng bên cạnh, tâm trạng nào có khác tôi, hai hàng nước mắt xót thương trên gò má hoa niên. Cô cũng khóc thương cho những thân phận người lính thất thế sa cơ bị tù đầy với những thân hình gầy gò ốm yếu, thiếu ăn, thiếu mặc, thiếu thuốc men, mà ý chí luôn vẫn kiên cường, phản đối chính sách Việt Cộng vô

thần, phi nhân.

Quay lưng nhìn về phía Nam bên bờ sông Thạch Hãn, những lá cờ vàng biểu tượng cho Tự Do Dân Chủ của Miền Nam đang tung bay trên những cột cờ giới tuyến. Giữa giòng sông, một số đoàn viên của đoàn công tác tiếp nhận các chiến sĩ trở về đã tràn ra ôm chầm lấy đồng đội. Tôi diu một anh quá yếu lên xuống máy để qua sông, tôi hỏi:

- Anh ở đơn vị nào?

- Thừa Thiếu Tá, em là Thiếu Úy Đan, thuộc TD5/TQLC, 2 năm tù VC.

- Gia đình vợ con Thiếu Úy đang ở đâu?

Thiếu Úy Đan đáp:

- Em còn độc thân, làm trai thời chiến, nên chưa dám lấy vợ. Em chỉ có cha mẹ và hai em trai nhỏ hiện đang ở Thủ Đức.

Câu chuyện đang dang dở thì đã đến bờ phía Nam. Tôi hướng dẫn tất cả các chiến sĩ trên xuống máy lên bờ, đưa vào lều Quân Y của TQLC để cho các Bác sĩ khám sức khỏe tổng quát trước khi được cấp phát quân trang, quân dụng mới, để đón nhận đơn vị gốc. Rồi tôi lại vội vã trở qua sông bên kia để tiếp đón những đợt trao trả tù binh kế tiếp.

Các xuống máy của Công Binh cấm Quốc

Kỳ VNCH luân phiên chở tù binh Việt Cộng hoàn trả sang bờ Bắc và đón các chiến sĩ của ta về bờ Nam.

Trời chiều gió Hạ Lào thổi qua, tôi đứng bên bờ sông đất địch, nhìn về phía quê hương tôi miền Bắc, xa cách từ ngày di cư vào Nam năm 1954. Giòng sông ngăn cách hai miền Bắc, Nam trước kia là sông Bến Hải hay là vĩ tuyến 17. Vì Việt Cộng xâm chiếm nên phải lùi về phía Nam, ranh giới nay là sông Thạch Hãn, giòng sông phân ly kẻ Nam người Bắc. Bà con họ hàng, làng xóm tôi còn đang ở đó! Nhưng tôi chỉ được đứng ở một khoảng đất giới hạn... mà những người cùng cùng màu

da, cùng giọng nói với tôi đã phân định, vì tôi là người của Miền Nam Tự Do, còn họ là Việt Cộng Miền Bắc. Tôi nhớ rất rõ nét mặt và đôi mắt của mấy cô cán bộ Việt Cộng nhìn tôi đầy nét căm thù chỉ vì tôi mặc bộ quân phục màu áo hoa rừng của Binh chủng “Cọp Biển”, dấu cho ngày hôm nay tại nơi này, tôi có mặt chỉ để làm công tác xã hội một nghĩa cử nhân đạo cho cả đôi bên. Tôi đang đối diện với thù địch, với kẻ bất đồng mà sao lòng tôi vẫn bình thản để hoàn tất công tác đã được thượng cấp giao phó.

Thấy hoàng hôn gần phủ kín bầu trời mà tôi vẫn chưa về bên này sông phía Nam, vị Tư Lệnh của tôi: Tướng BÙI THẾ LÂN là một cấp chỉ huy tài giỏi, Văn, Võ song toàn, một vị Tướng luôn luôn có mặt tại các chiến trường trong những trận chiến khốc liệt để giữ vững tinh thần cho các cấp. Một người tuy nghiêm khắc nhưng đầy lòng nhân ái và đạo đức, luôn hết lòng lo lắng và quan tâm đến mọi quân nhân các cấp thuộc quyền, mà chúng tôi rất kính mến. Ông đã ra lệnh cho 2 quân nhân TQLC dùng xuống máy công binh qua sông để gọi tôi về bên này sông giới tuyến.

Tôi trình diện và báo cáo công tác với Thiếu

Thủy Quân Lục Chiến

Tướng Tư
Lệnh SĐ/
TQLC... bên
cạnh ông còn
có sự hiện
diện của một
số sĩ quan
thuộc SĐ/
TQLC như
Đại Tá Ngô
Văn Định, Y
Sĩ Trung Tá
Nguyễn Văn

Thế, Trung Tá Bùi Văn Phẩm, Trung Tá Nguyễn Văn Diễn, Thiếu Tá Lê Đình Bảo và một số sĩ quan nữa nhưng tôi không nhớ hết. Thiếu Tướng Tư Lệnh đang trầm ngâm đứng nhìn đoàn xe trở các chiến sĩ TQLC cùng các chiến

sĩ thuộc các
Quân Binh
chủng khác
của VNCH,
sau bao năm
thắng tù đầy,
chạy vào
những con
đường xưa
quen thuộc
qua nhiều cuộc
hành quân hào
hùng trước

đây, cho đến khi bụi mù che khuất.

Đã 44 năm qua, đây là một trong nhiều kỷ niệm khó quên trong suốt thời chiến chinh ngập trời khói lửa trên quê hương tôi.

Thiếu Tá Trần Thị Huy Lễ

Trung Tâm Y Khoa

WYNN MEDICAL CENTER

9126 Valley Blvd Suite B rosemead, CA 91770

Phone 626-537.9003 Fax 626-573.0641

Dr Quy Nguyen, MD

Internal Medicine

quy.nguyen@Wynnmedcenter.com

www.wynnmedcenter.com